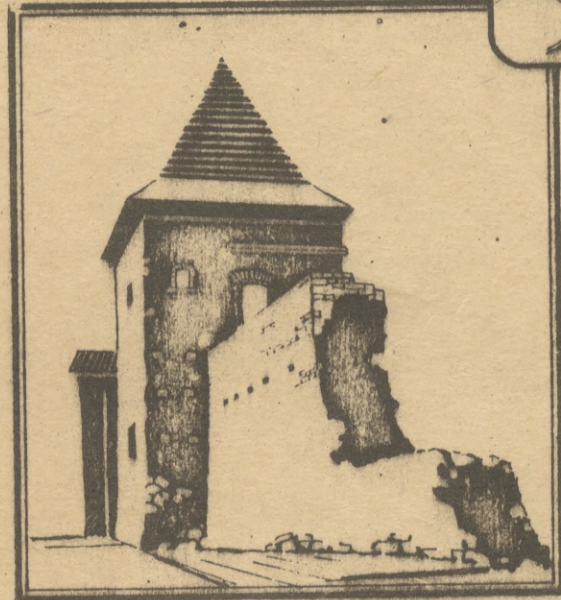
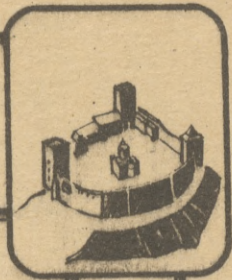

КИЇВДІІАМ
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ ПАМ
ЛУЦЬКИЙ ІКЗ

АРХІТЕКТУРА ВОЛИНІ:
ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

ТЕЗИ КОНФЕРЕНЦІЇ
В ЛУЦЬКУ
20-27 ВЕРЕСНЯ
1992 РОКУ

КИЇВ 1992

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ, ТЕОРІЇ
АРХІТЕКТУРИ ТА МІСТБУДІВНИЦТВА   м.КИЇВ

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ ПОЛЬСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК,
м.ВАРШАВА

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ ЗАПОВІДНИК,   м.ЛУЦЬК

АРХІТЕКТУРА ВОДИНИ:

ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

ТЕЗИ КОНФЕРЕНЦІЇ В
м.ЛУЦЬКУ /УКРАЇНА/
20-27 вересня 1992р.

під редакцією
О.П.ОЛІЙНИК

Київ 1992

З М І С Т

	Стор.
ВСТУП.....	4
I. ІСТОРИЯ АРХІТЕКТУРИ ВОЛИНІ.	
1. М.І.Гончаренко. Історія досліджень архітектури Волині як окремих аспектів історії культури України.....	6
2. Проф. Ежи Ковальчик. Пізньобарокова культова архітектура Волині.....	9
3. В.Т.Завада. Особливості розвитку історичних стилів в архітектурі дерев'яних храмів Волині.....	11
4. Рішард Бриковський. Дерев'яні церкви Волині.....	15
5. О.М.Годованюк. Вплив готики на муроване культове будівництво Волині XIII-XVI ст.....	17
6. С.Б.Юрченко. Об'ємна композиція волинських церков XVII ст. з опорами в контексті сучасної готичної архітектури.....	21
7. І.Р.Моптич, Р.І.Моптич. Центричні храми княжої Волині (нові риси будівельної технології кінця XII століття).....	24
8. В.Т.Сайчук. Топографія церковних погостів на обширі Луцьких замків та їх забудова.....	28
9. Л.Р.Гнатюк, Сосна. Дещо з історії культового будівництва на терені Луцької єпархії (до та після унії 1596 р.).....	34
10. Войцех Боберський. Діяльність архітектора Павла Гіжицького.....	37
11. В.В.Колосок. Про перебудову костелу єзуїтів у Луцьку.....	39
12. П.О.Троневиц. Забудова двору єпископа у Луцькому замку на рубежі XVI-XVII ст.....	43
13. С.В.Терський. Дослідження владичого двору в Луцькому замку.....	45

14. І.В.Тарутінова. Комплекс Василівського монастиря у місті Овруч Житомирської області.....	48
15. В.С.Кучеренко. Діонісій Міклер - паркобудівничий на Поділлі і Волині.....	50
16. О.Сидор. Католицька скульптура Волині (до постановки питання).....	53
II. РЕСТАВРАЦІЯ І ОХОРОНА ПАМ'ЯТОК, РЕВАЛОРИЗАЦІЯ ІСТОРИЧНИХ МІСТ.	
17. О.П.Олійник. Проблеми реконструкції втраченої забудови на прикладі історико-культурного заповідника Луцька (до розробки методики).....	57
18. В.Г.Ширяев. Предложения по усовершенствованию проектирования, реконструкции и строительства в исторических центрах малых и средних городов Украины (на примере Дубно).....	61
19. В.С.Посацький. Спадкоємність розвитку міст Волині та їх генеральні плани.....	64
20. Є.Є.Водзинський. Охорона спадщини заповідних міст Рівненщини (Острог, Дубно).....	66
21. М.П.Андрущенко. Концепція формування заповідника "Поле Берестецької битви".....	70
22. В.Урбанович. Історико-меморіальний заповідник "Поле Берестецької битви".....	74
23. В.О.Ленченко. До реконструкції польського табору 1651 р. під Берестечком.....	77
24. І.Ф.Фуголь. Проблеми реставрації та пристосування замкових комплексів (на прикладах замків Рівненської області).....	79
25. О.А.Пламєницька. До питання про збереження та дослідження підземної урбаністичної структури заповідних міст (науковий та практичний аспекти).....	81
26. О.Д.Огнева. Устилуг Ігоря Стравинського: сучасне і майбутнє.....	84

землі, або коли довго не осмислювався принцип античної поліхромії, до речі, воскреслий у скульптурі барокко).

Зрозуміло, що окремий монумент минулих літ, якщо він тільки-но сподобився бути в центрі неослабного поклоніння, також приречений на беззв'язність, загибель (як це відбулося з велетенськими пам'ятниками Діви Марії і св. Антонію Падуанському у с. Голобах кін. ІВ ст.). І це знову ставить нас перед банальним питанням: "По кому подзвін?"

О.П.Олійник, канд. архітектури
/КиївНДІТІАМ/

ПРОБЛЕМИ РЕКОНСТРУКЦІЇ ВТРАЧЕНОЇ ЗАБУДОВИ
НА ПРИКЛАДІ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ЗАПОВІДНИКА
ЛУЦЬКА /ДО РОЗРОБКИ МЕТОДИКИ/

Проблема нового будівництва в Історичному середовищі тісно пов'язана з питанням збереження і розвитку Історичного обличчя міста, тим більше, якщо йдеться про Історико-культурні заповідники. Забудова Історико-архітектурних заповідників України має свої особливості порівняно з європейськими центрами, пов'язані з поганою збереженістю фонові забудови, яка, власне, і формує Історичне середовище. Тому при реконструкції таких територій постає питання вже не про реставрацію пам'яток чи регенерацію зовнішнього вигляду, а фактично йдеться про нове будівництво на місці втраченої забудови з тим чи іншим ступенем вірогідності.

Як правило, водночас вирішується проблема, характерна для реставрації: на який час повинен відновлюватись зовнішній вигляд втраченого будинку, якщо залишки фундаментів датуються ХVI-ХVII сторіччям, архівні матеріали зберігають обміри ХVIII віку, а на-волишня забудова, що збереглася, датована першою пол. ХХ ст.?

Такий підхід до питань реконструкції, на жаль, широко розповсюджений серед спеціалістів, рівних за фахом, і є, на наш погляд, глибоко невірним з точки зору збереження Історичного обличчя міста.

Історичне місто являє собою складну просторову систему, що безперервно розвивається в часі і просторі. Розвиток її обумовлений структурою системи, вузловими елементами, зв'язками та тенденціями розвитку. При цьому просторові закономірності побудови Історичного ядра, як найбільш усталені ознаки, наслідуються через

віки і часи, утворюючи "генетичний код" системи міста. Такі ознаки втрачають прикмети стилю і часу, стаючи вже типологічною характеристикою Історичного середовища.

Процес вивчення Історичного середовища має, на наш погляд, починатися з Історико-містобудівельного ретроспекційного аналізу міста для виділення таких його типологічних та індивідуальних усталених ознак. Території, однорідні за просторовими характеристиками забудови і способом її організації, складають середовищні зони. Історичний аспект вивчення характеристик зони з метою виявлення тенденцій формування забудови повинен доповнюватися дослідженням сучасного оточення зони (кварталу, ділянки).

Треба пам'ятати, що будь-яке втручання, будь-які трансформації забудови вступають у взаємодію з власними тенденціями розвитку міста і викликають закономірні або катастрофічні зміни в загальній містобудівельній ситуації, - і, по суті, процеси реконструкції і розвитку зливаються в єдиний безперервний процес еволюції.

Оточуюча забудова, загальна характеристика міста, напрямки розвитку центру - ці та інші "фактори перетворення" дозволяють конкретизувати вимоги до сучасного будівництва, яке запроваджується на місці втрачених чи перебудованих будинків. Проте головними повинні бути просторові характеристики зони: співвідношення замкнених та відкритих просторів, регуляторість їх чередування, щільність забудови, її масштаб, співвідношення "будинок-ділянка", поверховість і т.і.

Ці вимоги доповнюються сучасними функційними та соціально-гігієнічними вимогами до використання забудови. Тут слід зауважити, що жоден нормативний документ (з розряду БНП"ів) не можна використовувати при забудові території Історико-архітектурного заповідника: містобудівельні норми розраховані на мікрорайони і

зонуванням території. Для першочергового будівництва запропоновані ділянки, що мають найвигідніше розміщення - на стику нового і старого центрів міста, на вході в заповідник, і, таким чином, потребують вищої якості архітектури. Проте характер кожного будинку залежить від конкретної містобудівельної ситуації, яка диктує і ставлення до відтворення первісного вигляду згідно з винайденими документами або винайдення нового архітектурного рішення, якщо не дуже вдале Історичне рішення знаходилося в протиріччі з усталеними тенденціями розвитку обличчя міста. Так, для будинку на ділянці № 2 знижена поверховість для гармонійного поєднання з оточуючою забудовою і змінений характер архітектурного декору; в будинках І2-І3 з'явився вхід з рогу, тому що згідно з сучасною ситуацією в цьому місці не може бути ліквідований розрив між будинками, які Історично мали лише фасадне вирішення; в будинку № 5 збережені структурні елементи - мансарда, фронтон на розі, поярусне членування фасаду, проте всі архітектурні деталі є вже сучасними. З іншого боку, фасад будинку № 3, який вдалося відшукати при архівних дослідженнях забудови, дуже вдало поєднував типологічні та індивідуальні риси архітектури часу і місця, тому новий будинок може майже повністю копіювати його вигляд XIX сторіччя.

Такий підхід до регенерації старого міста дозволить зберегти і відтворити в його вигляді специфічні риси просторово-планувальної структури, що були притаманні Історичному центру на протязі всього періоду його розвитку і прогнозувати майбутнє.

не враховують специфіку культурно-туристичного осередку Історичного центру міста, децю змінюються норми житлового забезпечення, протипожежні заходи, з'являються нові типи будинків і т.і.

Лише після окреслення цих загальних містобудівельних і середовищних вимог до забудови, виходячи з її усталених просторових ознак в процесі еволюції та продовження Історичних тенденцій, що не протирічать сучасним потребам заповідника, - починається процес Історико-архітектурних досліджень кожного будинку. Проте архівні матеріали, обміри та описи - це лише доповнення до сучасного образу забудови. Якою б досконалою не була архітектура будинку ХУІІІ-ХІХ століття, але, якщо він вже не існує, - відбудова його, навіть дослівна, є вже творенням ХХ століття і повинна втілювати риси свого часу. Відбудова навіть пам'ятки архітектури вже не є аутентичною пам'яткою, це нове будівництво в старих формах, правомірність використання яких повинна ще бути доведена.

Вигляд сучасного будинку повинен, звичайно, опиратись на архівні та Історичні документи - можуть наслідуватись окремі архітектурні форми, розміри створів, декор на стінах, проте вибір успадкованих прийомів теж повинен підкорятись принципу усталеності, незмінності і характерності саме цього прийому для даного типу середовища.

Такий методичний підхід до відбудови втраченої забудови: від загальної містобудівельної концепції до вимог до кожного типу середовища, а від них - до будинку - був апробований при регенерації забудови Історико-культурного заповідника Луцька, що розпочалась в 1989 році під керівництвом автора і триває до сьогодні.

Згідно з концепцією територія заповідника була поділена на зони, різні за просторовими ознаками забудови. Ця диференціація саме в Луцьку, як виявилось, пов'язана з національно-релігійним

В.Г.Ширяев
/НИПИград, г.Київ/

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ПО УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ ПРОЕКТИРОВАНИЯ,
РЕКОНСТРУКЦИИ И СТРОИТЕЛЬСТВА В ИСТОРИЧЕСКИХ ЦЕНТРАХ
МАЛЫХ И СРЕДНИХ ГОРОДАХ УКРАИНЫ /НА ПРИМЕРЕ Г.ДУБНО/

КиевНИИП градостроительства, совместно с КиевНИИТИ в 1982 году выполнили комплексную работу "Научные предложения по улучшению планировки и застройки центральной части г.Дубно.

На основе комплекса проведенных исследований были определены границы исторического района (территория 110 га), историко-культурная ценность сооружений, элементов планировки, зоны композиционного влияния исторических сооружений и комплексов. С учетом этого были разработаны предложения по режиму реконструкции как в зонах охраны, так и в зонах регулирования.

В архитектурно-исторических ценных зонах решено сохранить планировочную структуру и общий характер застройки, в зонах наибольшей ценности - провести комплексную реконструкцию. Намечено сохранить исторически сложившуюся жилую и торговую функцию центра.

Следующим этапом реконструкции центра явилась разработка проектной документации и застройка квартала № 1, находящийся в зоне комплексной реконструкции.

По завершению первого этапа застройки квартала № 1 отчетливо видны как положительные, так и отрицательные результаты данной работы.

Основной положительный результат - город впервые получил возможность на основе комплексных исследований планомерно вести работы по реконструкции сложившейся застройки. Приостановлено строительство в центральной части 5-ти этажных жилых домов по